

Q&A's over de oprichting van Dorpsfonds voor Oegstgeest

Q1: Waarom zouden ondernemers en andere ozb-betalers van niet-woningen blij zijn met de oprichting van een Dorpsfonds voor Oegstgeest.

A1: De vitaliteit van het dorp is het resultaat van het samenspel van burgers, middenstand, bedrijven, scholen, verenigingen en instellingen.

Winkeliers, bedrijven, verenigingen, scholen, horecabedrijven en instellingen hebben baat bij een uitnodigende en vitale leef-, woon- en werkomgeving voor hun klanten, hun medewerkers, hun leden, hun leerlingen en hun gebruikers en bezoekers.

Door samen op te trekken binnen een Dorpsfonds ontstaan meer en betere kansen op vruchtbare verbindingen tussen deze uiteenlopende partijen dan bij individueel optrekken.

Kleinere bedrijven in het dorp zijn zich daar doorgaans goed van bewust. Ze zijn de motor of sponsor van veel activiteiten. Een aantal recent in het dorp gevestigde grotere bedrijven (o.a. op De Boeg en Bio Science Park) hebben nog geen sterke verbinding gevonden met de dorpsgemeenschap. Over en weer blijven hierdoor kansen onbenut.

Daarnaast zijn er freeriders, die wel meeprofiteren van inspanningen om het dorp vitaal te houden, maar zich daar om uiteenlopende redenen niet bij (kunnen) aansluiten.

Q2: Waarom is een Dorpsfonds aantrekkelijk voor:

A2:

- **Winkeliers-eigenaren**

Winkeliers zijn nauw betrokken bij hun klanten en de eersten die benaderd worden voor financiële steun aan dorpsactiviteiten. Ze hebben soms het gevoel dat ze de kar alleen moeten trekken.

- **Vastgoedeigenaren/winkelverhuurders**

In een levendige en aantrekkelijke dorpsomgeving is minder sprake van leegstand en blijft een winkel- en kantoorpand een goede belegging. Grotere verhuurders zijn actief in meerdere plaatsen en daardoor minder direct aangesloten op de lokale gemeenschap. Het is voor hen efficiënter indirect via een Dorpsfonds hun bijdrage te leveren aan de vitaliteit van het dorp.

- **Kleinere bedrijven**

Voor kleine bedrijven geldt, wat ook voor veel winkeliers geldt: ze zijn nauw betrokken bij hun klanten en de eersten die benaderd worden voor financiële steun aan dorpsactiviteiten. Hun namen prijken rond de sportvelden, op borden in het Dorpscentrum of op flyers van evenementen als sponsors. Ook zij hebben vaak het gevoel dat ze de kar alleen moeten trekken.

- **Grotere bedrijven**

De grotere - vaak ook internationaal opererende - bedrijven aan de rand van het dorp hebben hun oriëntatie overwegend op klanten en markten ver weg. Ze onderkennen vaak wel degelijk het belang van de 'civil society' en hechten

ook belang aan hun 'corporate responsibility'. Anders gezegd, het is niet sjiek om niets te doen. Sommige zijn zo recent hier gevestigd, dat ze hun verbindingen met het dorp nog niet hebben gevonden. Eenmaal daarop aangesproken, zijn ze graag bereid hun rol te spelen en blijken tal van verbindingen mogelijk met lokale ondernemers, sportverenigingen, scholen en instellingen, zowel in het belang van de dorpsgemeenschap als van hun eigen medewerkers.

- **Scholen**

In een vitaal dorp hebben scholen hun leerlingen meer te bieden dan lessen, zoals excursies naar bedrijven, stages, gebruik van sportvelden, deelname aan lokale evenementen. Door samen te werken binnen een Dorpsfonds ontstaan zulke verbindingen vaker en gemakkelijker.

- **Verenigingen**

Verenigingen zijn belangrijke dragers van de vitaliteit van een dorp. Winkeliers en kleine lokale bedrijven zijn vaak hun belangrijkste partners. Samenwerking binnen een Dorpsfonds zet de deur open naar nieuwe samenwerkingen met meer en grotere bedrijven en naar extra fondsen.

- **Maatschappelijke instellingen**

Het verbinden van mensen is het doel van maatschappelijke instellingen en ook het doel van een Dorpsfonds, dat naast financiële middelen ook een netwerk van uiteenlopende partijen binnen bereik brengt. Deelname aan het fonds betekent ook dat er initiatieven ten behoeve van de eigen cliëntengroep kunnen worden ingediend.

- **Free riders**

Het beeld bestaat dat free riders zich bewust onttrekken aan hun maatschappelijke rol. Vaak is de wil tot participeren er wel, maar liggen er praktische of persoonlijke oorzaken te grondslag aan hun afzijdigheid.

- **Ketenbedrijven, filiaalbedrijven, supermarkten**

Lokale filialen van regionale en landelijke winkelketens en supermarktbedrijven hebben vaak weinig lokale vrijheid en weinig personele mogelijkheden om bij te dragen aan lokale initiatieven. Hun afzijdigheid is doorgaans eerder onmacht dan onwil. Ook zij zijn gebaat bij een vitaal dorp.

- **Gemeente**

Veel redelijke wensen van de dorpsgemeenschap kunnen door de altijd beperkte middelen van de gemeente niet gerealiseerd worden. Door de instelling van een Dorpsfonds door de gemeenteraad ontstaat financiële ruimte en nieuwe dynamiek in het dorp buiten de kas van de gemeente om. Bovendien krijgt de gemeente er beter georganiseerde gesprekspartners terug. Dat maakt vormen van publiek-private samenwerking een stuk makkelijker.

Q3: Kan een Dorpsfonds bestaan naast een BIZ Kempenaer, winkeliersvereniging en vereniging van bedrijven op het Bio Sciencepark of De Boeg? Hoe dan?

A3: Een Dorpsfonds kan in de praktijk naast een BIZ, winkeliersvereniging en vereniging van bedrijven bestaan. Het komt in meerdere steden van het land voor dat de BIZ en ondernemersfondsen naast elkaar bestaan, bijvoorbeeld in Zwijndrecht, Utrecht en Vlaarding. In Oegstgeest zijn Dorpsfondsen en BIZ “gescheiden paden”. Het Dorpsfonds wordt bekostigd door de eigenaren van zakelijk onroerend goed. De BIZ is een gebruikersheffing. Slechts voor de ondernemers die zowel eigenaar als gebruiker zijn is sprake van dubbele participatie. Daar staat “dubbel voordeel” tegenover.

Q4: Wie beslist er of er een Ondernemersfonds of Dorpsfonds komt in Oegstgeest?

A4: Het is belangrijk om eerst onderzoek te doen naar de uitvoerbaarheid, de inhoudelijke urgentie en het opinieklimaat in het dorp. Door middel van het onderzoek moet er een goed plan met de ondernemers worden opgesteld met noodzakelijke randvoorwaarden. De uiteindelijke beslissing ligt bij de gemeenteraad van Oegstgeest. Brede steun voor een fonds in het dorp helpt de raadsleden natuurlijk om zo’n besluit te nemen. Al vergt het ook een eigenstandige politieke visie en verantwoordelijkheid. Echte vormen van participatie vergen zowel ambitie en lef van initiatiefnemers als de politiek.

Q6: Is deelname aan een Dorpsfonds verplicht?

A6: Alle eigenaren van een niet-woning betalen mee aan een Dorpsfonds. Dit betekent dat niet alleen winkels, kantoren en bedrijfspanden deelnemen, maar ook ziekenhuis, sportkantines en musea.

Q7: Wat is het verschil tussen een ondernemersfonds en een Dorpsfonds?

A7: Een ondernemersfonds wordt door ondernemers en andere betalende van de ozb niet-woningen opgericht met een gemeenschappelijk doel en gevoed door een opslag op de ozb-belasting. Bij vele fondsen zijn het de zakelijke belangen die de boventoon voeren: energie, veiligheid, omgevingsbeheer, promotie. In Oegstgeest komen we tot een breder geformuleerd algemeen belang: de vitaliteit en leefbaarheid van het dorp en een dynamisch maatschappelijk middenveld.

Q8: Waarom moeten ook sportverenigingen en maatschappelijke instellingen mee doen aan een ondernemersfonds?

A8: Iedere betaler van ozb-nietwoningbelasting moet toegang kunnen krijgen tot de besluitvorming over de bestedingen. De ervaring in andere fondsen is dat de non-profitorganisaties vaak actieve gebruikers zijn van het fonds en vaak al in nauw contact met ondernemersnetwerken staan. Ze hebben in veel gevallen specifieke belangen in te brengen. Het fonds stelt non-profit in staat om veel nadrukkelijker samen te werken met ondernemers. Het leidt tot meer samenwerking, succesvolle gezamenlijke projecten, betere netwerkvorming en meer kennisuitwisseling. Gezien de brede insteek van het Dorpsfonds in Oegstgeest is de participatie van non-profit – wellicht meer nog dan in andere fondsen – een “need to have”.

Q9: Wat gaat een ondernemersfonds kosten?

A9: Het fonds wordt gevoed via een opslag op de ozb voor niet-woningen. In de praktijk betekent dat meestal een bedrag tussen de € 60 en € 90 per € 100.000 WOZ-waarde. De meeropbrengst wordt één-op-één overgedragen – via een subsidie – aan een op te richten Stichting Dorpsfonds.

Q10: Hoeveel zit er naar verwachting straks in de kas van het Dorpsfonds Oegstgeest?

A10: De definitieve opbrengsten worden vastgesteld op basis van de WOZ-waarden van 2026. Naar verwachting zal bij een tarief van € 70 per 100.000 euro WOZ-waarde een opbrengst van ongeveer € 375.200 worden behaald. Deze schatting is gebaseerd op de totale WOZ-waarde in Oegstgeest van 2024 en kan dus variëren.

Q11: Wie beslist er over de uitgaven van zo'n fonds?

A11: Er wordt zelf door de ondernemers besloten aan welke zaken er geld wordt uitgegeven uit een fonds. De voorwaarde is dat de bestedingsbesluiten democratisch tot stand komen (en er voldoende budget is). Onderzoek moet uitwijzen hoe we dit praktisch vorm gaan geven in Oegstgeest. Andere fondsen werken met een platform met daarin vertegenwoordigers van diverse sectoren en type bedrijvigheid.

Q12: Wie gaat zo'n fonds opzetten en besturen?

A12: Om de administratie te verrichten, wordt het fonds beheerd door het (ondernemers-) bestuur ("de bankier"). Het Dorpsfonds is een stichting met onbezoldigde bestuursleden. Het bestuur heeft ten minste drie taken:

- Financieel beheer, deugdelijke technische inrichting van het fonds, administratief verwerken van de aanvragen en toezien op de rechtmatigheid van bestedingen.
- Stimuleren en kennis delen, inspiratie bieden, ondersteunen van het platform en initiatiefnemers
- Contact met de gemeente, verantwoording afleggen met jaarverslagen.

Q13: Hoeveel van die fondsen zijn er eigenlijk al en wat is de ervaring daarmee?

A13: Het eerste fonds is in 2005 Leiden gestart op verzoek van georganiseerde ondernemers. Er zijn nu circa 50 gemeentebrede fondsen actief in Nederland . In Zuid-Holland zijn er in onder andere fondsen in Lisse, Gouda (2009), Delft (2011), Zwijndrecht (2016), Alblasterdam (2016), Hardinxveld-Giessendam (2021), Sliedrecht (2023), Dordrecht (2024). Er bestaat ook een landelijk platform waar de fondsen onderling kennis en ervaringen delen (LPOF). De ervaringen zijn overwegend positief. De fondsen worden ervaren als een 'gemaksarrangement'. Er is structureel investeringsgeld beschikbaar voor goede plannen. Het bestaansrecht van de fondsen staat er niet tot nauwelijks meer ter discussie, zeker de langer bestaande fondsen zijn een vast onderdeel van het lokale organisatienetwerk geworden.

Q14: Hoe kan zo'n potentieel fonds eruit komen te zien?

A14:

- Er kan gekozen worden voor een grotendeels of volledig gemeentebreed fonds, waarbij er in de praktijk veelal een platform wordt ingesteld waarin diverse groepen ondernemers zijn vertegenwoordigd. Het platform besluit dan over gewenste bestedingen. Dat gemeentebrede budget varieert van 10% à 20% van het totale fonds tot 100% gemeentebreed. Voorbeelden van gemeentebrede fondsen zijn: Westerveld en Hardinxveld-Giessendam.
- Systeem van trekkingsrechten: hierdoor kunnen gebieden (en soms sectoren) aanspraak maken op een eigen budget naar rato van de eigen inleg. Het is een beproefde manier om op verschillende plekken in een gemeente dynamiek los te krijgen (voorbeeld: Utrecht).

Q15: Wat zijn goede referenties voor Oegstgeest?

A15: Er zijn verschillende fondsen waar er naast zakelijke belangen ook veel maatschappelijke impact in zit. Zo wordt er in Westerveld 80% van het fonds besteed via een gemeentebrede tafel, waar er door iedereen plannen ingestuurd kunnen worden. Veel investeringen staan in het teken van de algehele leefbaarheid en vitaliteit van de dorpen. De urgentie is ook groot, Westerveld heeft te maken met vergrijzing, ontgroening en druk op het verenigingsleven. De menselijke betrokkenheid bij het fonds is groot, tientallen vrijwilligers werken er samen om voor alle dorpen en de streek resultaten te boeken. Voorbeelden van andere plaatsen waar er veel maatschappelijke belangen zit zijn Alblasserdam, Hardinxveld-Giessendam, Houten, Lisse en Sliedrecht.

www.ondernemendwesterveld.nl

www.ondernemersfonds-alblasserdam.nl

www.ondernemersfondshardinxveld-giessendam.nl

www.ondernemersfondshouten.nl

www.ondernemersfondsslisse.nl

www.ondernemersfondssliedrecht.nl

Q16: Wat zijn de meest voorkomende voetangels en klemmen bij zo'n project?

A16: Het functioneren van een fonds valt of staat met de juiste menselijke betrokkenheid. Je hebt tenminste een aantal kartrekkers nodig die kansen zien, energie in het fonds willen steken en anderen erbij kunnen betrekken. Het gaat daarbij niet zozeer om de kwantiteit, al met enkele personen kan je het verschil maken. Meer om de kwaliteit, het juiste type personen. Een ander risico is dat de gemeente niet goed kan loslaten, te veel wil sturen en daarmee het fonds belemmert om tot volle wasdom te komen. Het fonds vergt een vorm van "liefdevolle verwaarlozing" vanuit de gemeente. Uitdragen dat het fonds goed is voor het dorp, maar dat de regie volledig bij ondernemers ligt.

Q17: : Welke invloed heeft de gemeente(raad) op het reilen en zeilen van een Dorpsfonds?/ Gaan ondernemers met zo'n fonds niet gewoon een deel van het werk van de gemeente overnemen?

A17: De ondernemers gaan niet een deel van het werk van de gemeente overnemen. De afspraken tussen het Dorpsfonds en de gemeente wordt vastgelegd in een convenant waarin ten minste twee beginselen worden gemarkeerd:

- Het non-substitutiebeginsel: de komst van het fonds is geen aanleiding om publieke taken op het fonds te schuiven.
- Het non-interventiebeginsel: De gemeente onthoudt zich van politieke beïnvloeding en heeft geen rol in de uitgaven van het Dorpsfonds. De ondernemers in Oegstgeest beslissen zelf waar ze geld aan besteden.

Q18: Wat kost zo'n Dorpsfonds de gemeente?

A18: De gemeente draagt bij door het onderzoek van het Dorpsfonds te subsidiëren. Als het fonds eenmaal door de gemeenteraad is ingesteld kost het de gemeente niets. De portemonnee van het fonds wordt gevoed door de partijen, die er zelf ook projecten mee financieren.

Q19: Wat moet de gemeente doen om een Dorpsfonds tot stand te brengen?

A19: Het nemen van een publiekrechtelijk besluit om een fonds mogelijk te maken, en de ozb-tarieven daarop aanpassen. Jaarlijks de meeropbrengst van die verhoging via een subsidie ter beschikking aan het fonds stellen. Kennis nemen van de jaarlijkse verantwoording van het fonds.

Q20: Kan de gemeente de oprichting van een Dorpsfonds tegenhouden?

A20: Ja, zonder positief besluit in de raad geen Dorpsfonds. De gemeenteraad zal uiteindelijk besluiten over de oprichting van een Dorpsfonds, omdat die uiteindelijk gaat over de ozb-tarieven. Een fonds wordt in eerste instantie ingezet als experiment, de praktijk is een looptijd tussen de 3 en 5 jaar. In het laatste jaar vindt een evaluatie plaats op initiatief van het fondsbestuur. Die evaluatie dient antwoord te geven of het fonds een vaste positie verdient in het lokale economische landschap.

Q20: Hoe zit het met de BTW?

A20: De fondsen zijn btw-plichtig verklaard en kunnen de btw in de vooraftrek terugvorderen. Het btw aftrekrecht geldt voor dat deel van het fonds dat door 'btw ondernemers' wordt opgebracht, meestal 80 tot 90%. De fondsomvang is grosso modo een netto te besteden bedrag.

Versie 2 / 27-3-2025

Rob Manders/ H.L. van Mierlo